	ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ СПОРТ МИНИСТРЛІГІ МӘДЕНИЕТ КОМИТЕТІ	Ф 017-1.62- 2017
	ТЕМІРБЕК ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ	25.05.2017ж.
	Түсу емтиханының бағдарламасы	Бер 1 - 16

«БЕКІТІЛДІ»

ҚР МСМ МК «Темірбек Жүргенов
атындағы Қазақ ұлттық өнер
академиясы» РММ

Ғылыми Кеңесінің шешімімен
27.04.2023 ж. № 11 хаттама

**8D02192-АКТЕРЛІК ӨНЕР БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ
БОЙЫНША ДОКТОРАНТУРАҒА ТҮСУ ЕМТИХАНЫНЫҢ
БАҒДАРЛАМАСЫ**

Алматы, 2023

«8D02192 –«Актерлік өнер» беру бағдарламасы бойынша докторантураға түсуге бағытталған бағдарлама оқу жұмыс жоспарының талабына сай алынған білімдері, біліктері, іскерлікті және құзыреттілікті анықтауға бағытталып жасалды.

1. ӘЗІРЛЕНДІ

Кажнабиева Б.А.- Актер шеберлігі және режиссура кафедрасы меңгерушісі м.а., оқытушы;

Қарамолдасва Д. О. – педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент;

Шанкибаева А.Б.- Т.Қ.Жүргенов атындағы ҚҰӨА - ның профессоры;

Жұман А.Ы. - Опертану кандидаты, Т.Қ.Жүргенов атындағы ҚҰӨА - ның доценті:

2. ТАЛҚЫЛАНДЫ

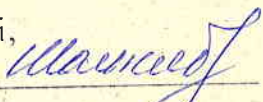
"Актерлік шеберлік және режиссура" кафедрасы мәжілісінде талқыланып, қаралды. № 9 03. 04 . 2023ж.

"Актер шеберлігі және режиссура" кафедрасы меңгерушісі м.а Кажнабиева Б.А.

"Музыкалық театр" кафедрасы мәжілісінде талқыланып, қаралды. № 9 03. 04 . 2023ж.

"Музыкалық театр" кафедрасы меңгерушісі Д. О. Карамолдасва

"Сахна пластикасы және дене тәрбиесі" кафедрасы мәжілісінде талқыланып, қаралды. № 9 03. 04 . 2023ж.

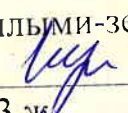
"Сахна пластикасы және дене тәрбиесі" кафедрасының меңгерушісі, профессор Шанкибаева А.Б.

"Сахна тілі" кафедрасы мәжілісінде талқыланып, қаралды. № 9 03. 04 . 2023ж.

"Сахна тілі" кафедрасының меңгерушісі, о.к, доцент Жұман А.Ы.

3. КЕЛІСІЛДІ

Ғылыми жұмыстар жөніндегі проректор Қ.З.Халықов
« 24 » 04 2023 ж.

ЖОО кейінгі білім берудің ғылыми-зерттеу
орталығының басшысы А.А.Кулышанова
« 24 » 04 2023 ж.

ЖОО кейінгі білім беру бөлімінің басшысы
орталығының басшысы Ж.А.Тлеулинова
« 24 » 04 2023 ж.

Емтихан құрамына кіргізілген пәндер тізімі

1. Заманауи актер өнерінің мәселелері
2. Қазіргі сахналық өнердің даму тенденциялары
3. Драматургиядағы қақтығыстар жүйесі

Мамандық пәндері бойынша түлектерге деген жалпы талаптар:

Білуі керек:

- театр актерлік өнер саласында арнайы теориялық және практикалық білімнің синтезін талап ететін актерлік қызметті (соның ішінде инновациялық) және сахнада практикалық тәжірибені. Актерлік өнер саласындағы кәсіби ақпаратты өз бетінше іздеу, талдау және бағалау; актерлік шеберліктің шығармашылық мектептері, олардың теориялық және практикалық әзірлемелері туралы гуманитарлық Ғылымның пәндік, дүниетанымдық және әдіснамалық ерекшелігі туралы; әртістің практикалық қызметіне әзірлемелерді енгізу механизмі туралы; педагогикалық әдеп туралы; әлемдік және қазақстандық ғылымның актерлік өнердегі жетістіктері;

Қабілетті болуы керек:

- зерттеу үдерісін ұйымдастыруды, жоспарлауды және жүзеге асыруды; - театр өнері білімін зерттеу саласындағы әртүрлі теориялық концепцияларды талдауды, бағалауды және салыстыруды; - актерлік өнердің шығармашылық процесінің компоненттерін әзірлеуді, енгізуді, бақылауды, бағалауды және түзетуді және қорытынды жасауды; - әр түрлі дереккөздерден алынған ақпаратты талдауды және оңдеуді; - мәдениет пен өнер білімін тәрбиелеу құралы ретінде пайдалануды; - театр өнері саласындағы теориялық концепцияларды талдауды, бағалауды және салыстыруды;

Дағдысы болуы керек:

-актерлік өнердің әртүрлі түрлерін интеграциялаудың жаңа білімдері мен рәсімдерін дамыту бойынша шығармашылық, тәжірибелік-зерттеу және инновациялық қызметті жүзеге асыру, өз ойын жазбаға және ауызша түрде дұрыс және қисынды ресімдеу, сыни талдау, әр түрлі теориялар мен идеяларды бағалау және салыстыру; аналитикалық және эксперименттік практикалық және шығармашылық қызмет; қызмет нәтижелерін жоспарлау және болжау; шешендік өнер және халықаралық форумдарда, конференциялар мен семинарларда көпшілік алдында сөз сөйлеу, көңілесшылық басқару және ұжымды басқару; шығармашылық үдерістің нақты бөлімдеріндегі нәтижеге жауапкершілікті қабылдай отырып, шығармашылық топқа (актерлік труппаға) басшылық ету;

Емтихан құрамына кіргізілген пәндер тізімі

1 пән. «Заманауи актер өнерінің мәселелері»

"Заманауи актер өнерінің мәселелері" курсы - "Актерлік өнер" білім беру бағдарламасы бойынша магистрлік бағдарламаның негізгі пәні болып табылады. Болашақ мамандардың кәсіби және идеялық-шығармашылық

тәрбиесін арттырудағы пәрменді шаралардың бірі жоғары театр мектебінің міндеттеріне қатысты ғылыми-педагогикалық білім мен іскерліктің деңгейін арттыру болып табылады.

Бұл бағдарламада қазіргі заманғы актерлік өнер проблемаларының ғылыми негіздері көрсетілген.

Курстың мақсаты — актердің ғылыми-методологиялық зертханасына магистранттарды енгізу және сол арқылы оны болашақ зерттеу қызметіне дайындау.

Курсты мазмұндық принцип бойынша мынадай бөлімдерге бөлуге болады: театр-элитарлық өнер, театр және орындаушы, актерді оқытудың ғылыми-әдістемелік тәсілдері және оның өзін-өзі көрсету тәсілдері, актерлердің артистік қабілеттерін көрсету саласы, театр-эстетикалық үрдістердің құрылымы, көркемдік қабілеттерін зерттеудегі проблемалар мен ізденістер, өнер қызметтерін тану.

Курстың міндеті - "Заманауи актер өнерінің мәселелері" білім алушылар келесі білімді, ғылыми-әдістемелік дағдыларды меңгеруі тиіс:

- қазіргі актерлік өнер мәселелерін зерттеу;
- әлемдік және ұлттық театр кеңістігін тану;
- актерлік мектептер мен әдістердің даму үрдістері мен мәселелерін зерттеу;

Актерлік бейненің синтетикалық бейне екендігі жалпыға белгілі; оны жасауға әр түрлі мәнерлілік құралдары қатысады. Қазіргі әрекет студия негізгі компоненттерін индуктивті қарастыру принципі. Актерлердің, режиссерлердің, драматургтердің, суретшілер мен композиторлардың кейінкерлер бейнесін, бүкіл спектакльдің образын, театр тілі мен эстетикасын құру қазіргі заманғы актерлік проблема болды және сахналық жұмыстың басты орталығы болып қала бермек.

Пән мазмұны

1. Кіріспе. Актерлік өнер: тәжірибе және қолдану.
2. Актерлік өнер әдісі. 1. Сөзді. 2. Іске асыру.
3. Актерлік өнердегі негізгі бағыттары мен әдістері туралы. К.С. Станиславский және В.И.Немирович-Данченко.
4. Қазіргі актер үшін "М. Чехов әдісінің" ролі. Актердің техникасы.
5. Б.Брехттың "Эпикалық театр" эстетикасының заманауи театр үдерісіне әсері.
6. Е. Гротовскийдің театр-зертханасындағы актерлік өнер тұжырымдамасы
7. Сахналық көрініс мәселесі.
8. Актерлік шығармашылықтың мазмұны мен формалары.
7. Театр мектебінде актерлерді тәрбиелеу мен оқытудың негізгі кезеңдері.
9. Бейнеге жол. Қайта түрту. Станиславский Формуласы.
10. Актерлік шығармашылық формаларының эволюциясы. Заманауи мәселелер.
11. Актерлік өнердің дамуы. Эксперименталды-іздеу зерттеулерінің тәжірибесі.
12. Актерлік өнердегі кеңістіктік-уақыттық координаттар жүйесі. (Кинематографиялық және телевизиялық синтез)
13. Қазіргі жағдайда театр ЖОО-да актердің әлеуметтік-кәсіби қалыптасуы. Бейнелер жүйесі.

14.Сахналық кеңістіктің мәнерлілігі. (Аса тапсырма, стиль, жанр, атмосфера, сахналық әрекет өрісі және т. б.).)

15. Актерлік өнердің кеңістіктік-уақытша мәнерлілігі.

Емтихан сұрақтарының тізімі

1. Актерлік білім берудің заманауи моделінің негізгі кезеңдері.
2. Әрекет, тәжірибе және қолдану.
3. Драматургиялық шығармалар үзінділерімен жұмыс жүргізу барысында роль талдау тәсілінің алғашқы кезеңі.
4. Әрекет тәсілдері. Станиславский және В.И.Немирович-Данченко әдісі.
5. Актерлерді тәрбиелеу әдісі. Станиславский К.С. 1. Тәжірибе. («Актердің жұмысы – өзінді бастан өткерудің шығармашылық процесінде »).
6. Актерлерді тәрбиелеу әдісі. Станиславский К.С. 2. Көрініс. («Актердің өзі жұмыс істейді – іске асырудың шығармашылық процесінде »).
7. Шартты театр В.С. Мейерхольд. «Болашақ және биомеханика актері»
8. М.Чеховтың әдісі. Чехов – гротескілік образ жасау.
9. Актерлік шеберлік техникасы.
10. «Басқа код» және «импровизация» элементтерінің ролі.
11. Қазіргі актер үшін «Психологиялық қимыл».
12. Эпикалық театр және әдіс және Б. Брехт. Актердің азаматтық ұстаымы.
13. «Процестің әсері» (Verfremdungseffekt, V-Effekt) қазіргі процестегі ролі.
14. Е.Гротовскийдің театр зертханасы.
15. Актерлік өнердегі театр педагогикасының негізгі кезеңдері.
16. Сахналық бейненің мәселелері.
17. Актерлік шеберлікті бекіту мәселелері.
18. Рольдің жалпы техникалық және ығрақтық үлгісі.
19. Жеке орындау техникасы.
20. Бағалау – белгілі бір нысанға эмоциялық тұрғыда назар аудару үдерісінің пайда болуы, оны ой елегінен өткізу және жауап беру әрекетін іздеу.
21. Режиссердің ролдегі актермен жұмысының қазіргі принциптері.
22. Режиссер мен актердің таңдемі.
23. Әрекеттегі жүйелік, жан-жақты, жүйелік – ғылыми негіз.
24. Қазіргі театрдағы форма мен стиль. Реализм, модернизм, постмодернизм.
25. Актер бейнесі және оның ерекшеліктері.

Ұсынылған әдебиеттер

1. Кнебель, М. О действенном анализе пьесы и роли [Текст] / М. Кнебель.- М: ГИТИС, 2018.- 216 с. ISBN 978-5-91328-269-9
2. Шрайман, В.Л. Профессия-актера с предложением тренинга для актеров драматического театра [Текст]: учебное пособие / В.Л. Шрайман.- СПб: Лань, Планета Музыки, 2018.- 148с. ISBN 978-5-8114-3352-0
3. Пансо, В. Труд и талант в творчестве актера [Текст] / Вольдемар Пансо.- М.: ГИТИС, 2013.- 228 с. ISBN 978-5-91328-080-0
4. Театр.Актер.Режиссер [Текст]: краткий словарь терминов и понятий / сост.Савина А.- СПб: Лань, Планета Музыки, 2018.- 352 с. ISBN 978-5-8114-0952-5

5. Сценическое действие [Текст]: Сборник / Сост. Ливнев Д.Г.- М: ГИТИС, 2018.- 178 с. ISBN 978-5-91328-249-1
6. Станиславский, К.С. Работа актера над собой в творческом процессе переживания [Текст]: Дневник ученика / Константин Сергеевич Станиславский.- СПб.: Азбука, Азбука-Аттикус, 2017.- 512 с. ISBN 978-5-389-09549-6
7. Шихматов, Л.М. Сценические этюды [Текст]: Учебное пособие / Л.М. Шихматов, В.К. Львова.- СПб: Лань, Планета Музыки, 2014.- 320 с. ISBN 978-5-8114-1875-2
8. Четкин, А.И. Основы драматургии театрализованных представлений [Текст]: учебник / А.И. Четкин.- 2-е изд.- СПб: Лань, Планета Музыки, 2013.- 288 с. ISBN 978-5-9114-1509-0
9. Васильев Ю.А. Уроки сценической речи: музыкально - ритмический тренинг [Текст]: Научно-методическое пособие / Васильев Ю.А., Лагачев Д.А.- СПб.: СПбГАТИ, 2012.- 180с. ISBN 978-5-88689-082-2
10. Васильев, Ю.А. Сценическая речь: опущение - движение - Звучание. Вариация для тренинга [Текст]: Учебное пособие / Ю.А. Васильев.- 2-е издания.- СПб: СПбГАТИ, 2012.- 342с. ISBN 978-5-88689-077-8
11. Искусство режиссуры за рубежом первая половина XX века [Текст]: хрестоматия / Гительман Л.И., Максимов В.И.- 2-е исправление.- СПб: СПбГАТИ, 2015.- 320с. ISBN 5-88689-102-7
12. Станиславский, К.С. Работа актера над собой [Текст] / Константин Сергеевич Станиславский.- М: АСТ, 2018.- 480 с. ISBN 978-5-17-405462-5
13. Захава, Б.Е. Мастерство актера и режиссера [Текст]: Учебник / Б.Е. Захава; под ред. П.Е. Любимцева.- 6-е изд.- СПб: Лань, 2013.- 432с. ISBN 978-5-8114-1575-5
14. Станиславский, К.С. Работа актера над собой [Текст]: Дневник ученика / К.С. Станиславский.- СПб.: Азбука, Азбука-Аттикус, 2015.- 736 с. ISBN 978-5-389-10125-8
15. Судакова, И.И. От этюда к спектаклю. Уроки мастера [Текст]: Учебное пособие / И.И. Судакова.- М.: ГИТИС, 2014.- 126 с. ISBN 978-5-91328-148-7
16. Оссовская, М.П. Практическая орфоэпия [Текст]: Учебное пособие / М.П. Оссовская.- СПб: Лань, Планета Музыки, 2018.- 124 с. ISBN 978-5-8114-2004-9
17. Ансимов, Г.П. Воспитание творца [Текст] / Г.П. Ансимов.- М.: ГИТИС, 2013.- 160 с. ISBN 978-5-91328-120-3:
18. Бармак, А.А. Семь шагов к театру [Текст] / А.А. Бармак.- М: ГИТИС, 2016.- 246 с. ISBN 978-5-91328-211-8
19. Кузнецова, Л.Н. Об актерских штампах [Текст]: Учебное пособие / Л.Н. Кузнецова.- М.: ГИТИС, 2014.- 212 с. ISBN 978-5-91328-141-8
20. Сарабьян, Э. Большая книга актерского мастерства [Текст]: Уникальное собрание тренингов по методикам величайших режиссеров Станиславский, Мейерхольд, Чехов, Товстоногов / Э. Сарабьян.- М.: АСТ, 2019.- 800 с. ISBN 978-5-17-092475-2
21. Музыка - Театр [Текст]: Сборник статей / сост. и общ. ред. Р.Г. Косачева.- М.: Российский институт театральных искусства- ГИТИС, 2016.- 190 с. ISBN 978-5-91328-200-2

22. От серебряного века - к русскому зарубежью. П.Чехов. Набоков: Драматургия: [Текст]: Учебное пособия / М.Г. Литаврина.- М: ГИТИС, 2018.- 213 с. ISBN 978-5-91328-276-7
23. Кудряшов, О. А я гляжу на них... [Текст]: Учебное пособие / Олег Кудряшов.- М: ГИТИС, 2018.- 235 с. ISBN 978-5-91328-275-0
24. Полищук, В. Библия актерского мастерства. Уникальное собрание Актерских тренингов по методикам величайших режиссеров [Текст] / В. Полищук, Эльвира Сарабьян.- М.: АСТ, 2014.- 791 с.- (Библия мастерства). ISBN 978-5-17-078651-0
25. Черкасский, С. Мастерство актера: Станиславский - Болеславский - Страсберг [Текст]: История теория практика / Сергей Черкасский.- СПб.: РГИСИ, 2016.- 816с. ISBN 978-5-88689-111-9

Қосымша әдебиеттер

1. Миклашевский, К.М. Театр итальянских комедиантов [Текст] / К.М. Миклашевский.- СПб.: Лань, Планета Музыки, 2018.- 128с. ISBN 978-5-8114+2659-1
2. Коэн, Л. Метод Ли Страсберга [Текст]: Сборник упражнений по актерскому мастерству / Лола Коэн; пер. с англ.- М.: Альпина пон-фикшн, 2018.- 310 с. ISBN 978-5-91671-850-8
3. Толшин, А.Б. Тренинги для актер музыкального театр [Текст]: Учебник / А.Б. Толшин, Б.Ю. Богатырев.- 2-е изд.- СПб.: Лань, Планета музыки, 2014.- 160с. ISBN 978-5-8114-1764-3
4. Толшин, А.В. Импровизация в обучении актера [Текст]: Учебник / А.В. Толшин.- 3-е изд.- СПб.: Лань, Планета Музыки, 2014.- 160 с. ISBN 978-5-8114-1765-0
5. Театр.Актер.Режиссер [Текст]: краткий словарь терминов и понятий / сост.Савина А.- СПб: Лань, Планета Музыки, 2018.- 352 с. ISBN 978-5-8114-0952-5
6. Режиссерская школа Сулимова [Текст]: сборник материалов и статей / сост. Черкасский.- СПб: СПбГАТИ, 2013.- 553с. ISBN 978-5-88689-091-4 Литаврина, М.Г.

2 –пән «Қазіргі заманғы сахна өнерінің даму тенденциялары»

Театр өнерінің өзекті міндеттерін жүзеге асыруға және актерлік шығармашылықтың ерекше нақты қырларын талдауға дайын.

Курстың мақсаты: Театр өнерінің қазіргі заманғы үрдісі жаңа технологиялардың жетістіктерін қойылым процесінің негізгі компоненттерінде: режиссерлік экпликацияда, жиынтықтар мен костюмдердің эскиздерін жасауда, сондай-ақ спектакльдерге, кино мен теледидарға арналған сценографиялық шешімдерді жүзеге асыруда қолдана отырып, дамудың инновациялық жолына түседі. Жаңа технологиялар театр өнерінің көркемдік формасы ретінде дамуына үлкен әсер етеді: спектакльдердің ерекше формалары, жаңа театр мамандықтары және нақты өндіріс технологиялары

пайда болады. Актерлік шеберлік саласындағы кәсіби білімдерін тереңдету, сахнада орындаушылық шеберлікті қолдануға дағдылану, актердің шығармашылық қабілеттері мен көкжиегін дамыту; өнерге, мәдениетке, сахналық білім салаларына қозғарасты қалыптастыру; өзін-өзі дамытуға, жеке жұмыс әдісін іздеуге дағдыланған актер мамандығына кәсіби теориялық және орындаушылық дайындықтың негізін қалау.

Курстың міндеті: шығармашылық, орындаушылық өнерді үйлестіре алатын және қазіргі заманғы сахналық пластикалық өнердің стильдік ерекшеліктерін ажырата алатын жоғары деңгейлі білімі мен біліктілігі бар білікті мамандарды даярлау; театр өнерін насихаттауда өзіндік ойлау және өзіндік шығармашылық көзқарасын білдіретін, сахна түсінігі мен көрінісін одан әрі дамыту үшін қажетті барлық көркемдік шеберліктер мен әдістердің негіздерін игерген кәсіби актерлерді тәрбиелеу; шығармашылық іске асыру үшін қажетті теориялық, психологиялық және педагогикалық білімді зерделеу үшін максималды жағдай жасау; жеке көркемдік талғамын, шығармашылық ізденісін қалыптастыру және көркемдік білімді жүзеге асыру, жеке кәсібилігіңізді көрсету; экспериментальды қойылымдардың театр өнерін дамытудағы маңыздылығын, байланысын, шығармашылық тапсырманың өзара әрекеттесуін және практикалық іске асырылуын, жаңа технологиялардың ролін анықтау, оларды қазіргі өндіріс процесінде қолдану қазіргі заманғы театр өнері теориясы мен тарихының өзекті мәселесі болып табылады.

Білу керек: қазіргі заманғы сахна өнерінің даму тенденциясы; қазіргі театрдың тенденциялары мен технологиялары; ғылыми зерттеулер нәтижесінде ғылыми мақаланың ерекшеліктерін түсінеді; қазіргі авторлық театрлардың эстетикасы; мазмұны мен актерлік формалары; театр мектебінде актерлерді оқыту мен тәрбиелеудің негізгі кезеңдері; актерлік формалардың эволюциясы; өзекті мәселелер; актерлік шеберлікті дамыту; эксперименттік зерттеулердің тәжірибелері; Брехт эпикалық театрының эстетикасының қазіргі театр процесіне әсері; Э.Гротовскийдің театр-зертханасында актерлік ұғым; сахналық образ мәселесі; маркетинг негіздері, менеджмент.

Менгеруі керек: - ұйымдастырушылық және әкімшілік қызметтерде қабылданған шешім үшін жауапкершілік алу және өз позицияларын қорғау; - қазақ және шет тілдеріндегі театр терминологиясын пайдалану; - әртүрлі кезеңдерде театр өнерін дамытудың көркемдік стильдері мен эстетикалық бағыттарында бағдарлану; - арнайы пәндер бойынша сабақтарды жоспарлау және өткізу; - оқу үдерісін ұйымдастыру тәжірибесін талдау және тарату; - қазіргі заманғы арнайы ғылыми білімді қолдану; дайын болу, дайындық процесінің міндеттерін, оны ұйымдастырудың әдістері мен тәсілдерін анықтау, Қазақ, Ресей және Батыс Еуропа драматургтарының шығармаларын жан-жақты талдау; жеке шығармашылық ойлау қабілетін қалыптастыру;

Шығармашылық тапсырмалар қою және оларды шешу, шығармашылық бағдарламалар ұйымдастыру; мастер-кластар өткізу; шығармамен өз бетінше жұмыс істеу; арнайы пәндерді оқыту; тіл нормаларына сәйкес шет тілінен мәтіндерді оқу, жазу, аудару.

Игеруі керек: кәсіби қызмет саласында ақпараттық технологияларды қолдану; кәсіби қызмет үшін қажетті жаңа білімді қолдану; жеке және спектакль құрамында кәсіби шеберлікті қолдану, импровизацияны, жеке орындаушылық

шеберлігін жетілдіруге бағытталған жүйелі жұмысты орындау; сахна жағдайында жұмыс істеу; педагогикалық тәжірибені зерделеу және игеру, сабақ өткізу әдістерін, түрлері мен нысандарын зерделеу; әртүрлі әдіснамалық жүйелерді талдай білу және оқытудың жеке тәсілдері мен әдістерін қалыптастыру; шығармашылық ұжымдардың репертуарын жоспарлау.

Пән мазмұнының негізгі бөлігі

Қазіргі театрдың тенденциялары мен технологиялары. Қазіргі авторлық театрлардың эстетикасы. Әрекеттің мазмұны мен формалары. Театр мектебінде актерлерді оқыту мен тәрбиелеудің негізгі кезеңдері. Актерлік формалардың эволюциясы. Актерлік өнерді дамытудың қазіргі заманғы мәселелері. Э.Берхеттің Эпикалық театр эстетикасының қазіргі театр процесіне әсері. Е.Гротовскийдің театр-зертханасында актерлік ұғым. Сахналық образ мәселесі.

«Қазіргі заманғы сахна өнерінің даму тенденциялары» пәні бойынша емтихан сұрақтарының тізімі

1. Актерлік шеберлікті дамыту. Эксперименттік зерттеу зерттеулерінің тәжірибелері.
2. Актерлік формалардың эволюциясы.
3. Кескінге апаратын жол. Реинкарнация. Станиславскийдің формуласы.
4. Қазіргі заманғы актер үшін «М.Чехов әдісі» ролі. Актер техникасы.
5. Эстетика және қазіргі заманғы актерлік шеберліктегі «Эпикалық театр» Б.Брехттың ролі.
6. Е.Гротовский зертханасының театрдың инновациялық принциптері.
7. Театр өнеріндегі кеңістік-уақыттық координаттар жүйесі.
(Кинематографиялық және теледидарлық синтез)
8. Әрекеттің мазмұны мен формалары.
9. Әрекеттің кеңістік-уақытша экспрессивтілігі.
10. Сахналық образ мәселесі.
11. Суреттер жүйесі.
12. Актерлікті бекіту.
13. Сахна өнерінің мазмұны мен формалары.
14. Қазіргі заманғы актерлік шеберлік пен мінез.
15. Қазіргі авторлық театрлардың эстетикасы.
16. Театр өнерінің қайта құрылуы және реформасы.
17. Дәстүр және жаңашылдық. Мектеп-театр-студиясы.
18. Тарихи-функционалды әдіс. (Түсіндіру)
19. Герменевтикалық әдіс.
20. Семантикалық әдіс.
21. Антропологиялық әдіс.
22. Қазіргі театр үрдісіндегі реализм.
23. Қазіргі театр үрдісіндегі модернизм.
24. Қазіргі театр процесінде постмодернизм.
25. Абсурд театрының құрылымы. Абсурдтың драматургиясы.

Ұсынылған әдебиеттер:

Негізгі:

1. Максимов, В. Модернистские концепции театра от символизма до футуризма. Трагические формы в театре XX века [Текст]: Учебное пособие / Вадим Максимов.- СПб: СПбГАТИ, 2014.- 304с. ISBN 978-5-88689-094-5: 5
2. Қазақстан халқының сахна өнері [Мәтін] = Сценическое искусство народа Казахстана / ред. Мұқан А.- Алматы: Evo Press, 2014.- 520 б. +32б. ISBN 978-601-7283-13-1 43
3. Нұрпейіс, Б. Қазақ театр режиссурасының қалыптасуы мен даму кезеңдері (1915-2005) [Мәтін]: Монография / Бақыт Нұрпейіс.- Алматы: Қаратау КБ ЖШС "Дәстүр", 2014.- 520б. ISBN 978-601-7204-21-1 4
4. Искусство режиссуры за рубежом первая половина XX века [Текст]: хрестоматия / Гительман Л.И., Максимов В.И.- 2-е исправление.- СПб: СПбГАТИ, 2015.- 320с. ISBN 5-88689-102-7 10
5. Королев, М.М. Искусство театра кукол режиссер в театре кукол [Текст]: статьи и выступление / М.М. Королев.- СПб: СПбГАТИ, 2015.- 352с.+16 ил. ISBN 978-5-88689-108-9 10
6. Тулахужаев, М. Театр таңқидчилиги [Мәтін]: артист, режиссер, спектакль / Мухаббат Тулахужаев.- Тошкент: Sanat, 2015.- 408б. ISBN 978-9943-388-74-1 1
7. Литаврина, М.Г. От серебряного века -к русскому зарубежью .Чехов. Набоков:Драматургия: [Текст]: Учебное пособия / М.Г. Литаврина.- М: ГИТИС, 2018.- 213 с. ISBN 978-5-91328-276-7

Қосымша:

1. Балм, К. Театрғану [Мәтін]: Кіріспе / Кристофер Балм; Аудармашы: Жеңісұлы Е.- 1-ші басылым.- Алматы: Ұлттық аударма бюросы қоғамдық қоры, 2020.- 224 б. ISBN 978-601-7943-86-8 36
2. Аксенова, А.В. Мир итальянского оперного театра [Текст]: Учебное пособие / А.В. Аксенова.- М: ГИТИС, 2018.- 128 с. ISBN 978-5-91328-254-5 5

Интернет-ресурсы:

1. Чехов, М.А. Путь актера [Электронный ресурс]: Жизнь и встречи / М.А. Чехов.- М.: АСТ: Астрель; Владимир: ВКТ, 2011.- 554 с.Режим доступа: WZNI-VSRV06\Books\П.Чехов Тайны актерского мастерство.pdf

3-ші пән: «Драматургиядағы қалыптасқан жүйесі»

- Мақсаты: Актерлық және режиссерлық өнер бағытындағы кәсіби білімін тереңдете отырып, одан әрі дамытумен қатар, орындаушылық шеберліктерін сахнада пайдалана білуге баулу;
- орындаушы актер мен режиссердің өзіндік шығармашылық қабілетін, ой-өрісін дамыту;
- өнер, мәдениет, сахналық білім салаларына деген қозғарасын қалыптастыру;

- актер, режиссер мамандандырылуы бойынша кәсіби теориялық және орындаушылық дайындықтардың негізін қалау;
- жеке қабілеттерін өз бетінше дамыта білуге, ізденіске баулу;

Курстың міндеттері:

- шығармашылық, орындаушылық қызметтерді үйлестіре алатын және қазіргі кезеңдегі сахналық өнердің стильдік ерекшеліктерін ажырата білетін жоғары деңгейдегі білімі мен шеберлігі бар, білікті мамандар даярлау;
 - еркін ойлау қабілетін дамыта алатын және театр өнерін насихаттаудағы өзіндік шығармашылық көзқарасты білдіре алатын, сахналық танымды одап әрі ұштай түсуге қажетті барлық көркемдік-шеберлік тәсілдері мен амалдарының негіздерін меңгерген актер, режиссер мамандарын тәрбиелеу;
 - ізденушілік қызметтердің іске асуына және дамуына қажетті теориялық, психологиялық-педагогикалық білімдердің меңгерілуіне барынша жағдай жасау;
 - жеке көркемдік талғам мен шығармашылық ізденісті қалыптастыруға үйрету, сонымен қатар, көркемдік білімдерді іске асыра білуге баулу, яғни сахналық қойылымдарға дайындық барысында магистранттың өзіндік жеке тұлғасының көрінуіне мүмкіндік беру;
 - қазіргі заманғы баспа құралдарын пайдалана отырып, жұмыс қорытындысын есеп, реферат, мақала, диссертация түрінде таныстыра білу дағдысын қалыптастыру;
 - жоғары дәрежелі, білікті және бәсекеге қабілетті, өзін-өзі жетілдіруге, әлеуметтік тұрғыдан икемделуге бейімделген жалпы және кәсіби мәдениетінің деңгейі жоғары театр өнері саласындағы кәсіби актер, режиссер мамандарды дайындау;
 - кейіпкер мен сахналық қойылым даярлауға баулу;
 - алған рольдері мен сахналайтын шығармаларына сәйкес жан-жақты зерттеулерді жүргізе білу дағдыларын қалыптастыру;
 - педагогикалық, психологиялық білім негіздерін меңгерту;
 - кәсіби қызметке қажетті компьютерлік технологияны қолдана білуге дағдыландыру;
 - Драматургияны талдау мен сахналық бейнелерді тірілту тұрғысынан, ғылыми тұжырым мен тарихнама жинақтауға бейімдеу;
- Магистратурада өтетін «**Драматургиядағы қастығыстар жүйесі**» пәнін отудің әдістемесі және объектісі:
- театр танушылардың театр тарихы және теориясы, драма теориясы, сахна өнері қақындағы еңбектерімен таныстыру;
 - драмалық шығармаларды пайдалана білуге үйрету;
 - ғалымдардың сахна, актерлық өнер, режиссура туралы зерттеу еңбектерімен таныстыру;
 - белгілі актерлар мен режиссерлардың жұмыстарын видео-таспа арқылы көріп шеберліктерін үйренуге дағдыландыру;
 - дәстүр ізімен жазылған Қазақстан драматургтерінің жаңа шығармаларын репертуарларына енгізу;
- Сахналық туынды - спектакль, көркем шығарма ретінде аумағы екі сағат ішінде «толық құмырды» көрсетуге бағытталған өмір көрінісі. Сондықтан

жиһақы туынды жасауда тартыстың (конфликт) түзілуі басты мәселе. Актер өз кейіпкері тұрғынынан, режиссер бүкіл қойылым ауқымынан тартысты қисынға, шынайылыққа негіздеуі ерекше ғылым, мұны осы кешенді жетік меңгерген, сахналық өнерден толық білімі бар маман іске асыра алады

Магистранттар келесі дағдыларды игеруі керек:

- іс-әрекеттің пластикалық формаларын талдаудың мәнін түсінеді.
- рөлдің айқын және басқарушылық шешімдерін сипаттайды.
- практикалық іс-әрекет туралы білімін және актерлік жұмыс бойынша теориялық материалмен жұмыс жасай білуі.
- материалды теориялық зерттеу нәтижесінде алынған білім мен дағдыларды қазіргі физикалық театр трендтерін талдауда нақты қолдана білу;
- ғылыми және шығармашылық қызметті тиімді жүргізуге, алған білімдерін зерттеу міндеттерін бастапқы шешуге пайдалануға дайын болу.
- әр түрлі стильдерді, тәсілдерді, эстетиканы және музыкалық сүйемелдеуді қосу.
- пластиктің ұлттық ерекшеліктерін ойын және сценалық көріністердің элементтерін қосу.

Бағдарлама мазмұны

1. Көркем шығармадағы тартыстың орны. Әдебиет, театр, кино өнеріндегі тартыстың орны, көркемдік келбеті, шығармадағы мақсатын танып білу, ажырату, сараптау.
2. Тартыстың (конфликт) түрлері. Жағымды және жағымсыз кейіпкерден бастап шығармаға арқау болатын тартыстың даму жолдары. Көркем туындының тақырыбына жанрына, стиліне және идеясына байланысты тартыстың (конфликт) түрлерін сараптау тәсілдері, жолдары.
3. Көне гректің драмалық шығармаларындағы тартыстың кейіпкер сөзінен әрекетіне ұласудың әлемдік театр өнеріндегі орны. Софокл, Эсхия, Еврипид және Аристофанның драматургиясындағы тартыстың басталуы, орбуі және нәтижелері. «Медея» трагедиясының негізгі тартысы.
4. Конфликт (тартыс) құрудың шекспирлік ерекшеліктері.
5. Тартыстың сахналық шешімі. Сахнадағы тартыстың алғы шарттарын анықтау. Оқиғаның осы сәтке дейінгі тарихын ойластыру. Кейіпкерлерді тартысқа әзірлеу.
6. Сахналық тартыстың алғышартын іздестіру жолдары. Кейіпкерлерді жүйелеу. Шығарма жағдайына қарай топтастыру. Кейіпкер мақсатын ашу. Мақсаттың астарын айқындау. Ішкі тебіреністерді айшықтау.
7. Сахнадағы психологиялық тартыс. Кейіпкердің ішкі көңіл күйі. Шығарма авторының мәтінін ашу. Кейіпкердің әр сөзінен себеп, салдар іздеу. Сахнадағы үндемей қатынасатын кейіпкерлерді зерттеу.
8. Астар. Жасырынбақ. Шағысу. Тартыстың комескі түрлері. Әлемдік шығармалардағы кейіпкерлер. Сахналық айтыстың айтылмай, іште қалатынын, айта тұрып басқаны меңзейтін тұстарын табу, белгілеу. Яго, Фауст. Жантық образдары.
9. Әлеуметтік тартыс. Шығарманың әлеуметтік мәселерлерін анықтау. «Гамлет» трагедиясының мысалында тартыстың себеп, салдарының қосымша жақтарын

ашу.

10. Таптық тартыс.Классикалық драматургия арқауы бай мен кедейшілік, билік пен қарапайым халық арасында өрбитін тартыстың көркем шығармағы ұласуы. «Қан мен тер» қойылымының мысалында.

11. Тартыс өзегі-махаббат.Көркем шығармадағы «Үш таған», «Қозы Көрпеш-Баян сұлу» қойылымының мысалында.

12. Тартысты жанрлық сипатына қарай айшықтау.Трагедия,драма және комедиядағы тартыстың табиғи ерекшеліктері. «Тартыссыздық» мүмкіндіктері.

13. Конфликт қойылым кілті. Режиссерлық түйіндеме табу.Ә.Мамбетов қойылымдарындағы тартысты қоюлату тәсілдері. Ішкі тартысты , соғысқа ұластыру әдістері.Сахнаны көркемдеу шеберлігі.

14. М.Әуезовтің «Еңлік-Кебек» шығармасы мысалында тартысты жүйелеу.Бір қызға таласудан ағайын арасы, одан өрбіп рулық қактығыс, нәтижесі халық қозғалысына ұласуын саралау.

15. Тартыстың актерлық трактовкасы.

Н.Жантурин – «Яго!», И.Смоктуновский «Гамлет», А.Әшімов «Кламрот», Д.Акмолда «Қорқыт» бейнелері. Пьесадан –сахнаға.

Емтихан сұрақтары

1. Көркем шығармадағы тартыстың орны.
2. Тартыстың (конфликт) түрлері.
3. Жағымды және жағымсыз кейіпкерден бастап шығармаға арқау болатын тартыстың даму жолдары.
4. Көне гректің драмалық шығармаларындағы тартыстың кейіпкер сөзінен әрекетіне ұласудың әлемдік театр өнеріндегі орны
5. Конфликт (тартыс) құрудың шекепирлік ерекшеліктері.
6. Тартыстың сахналық шешімі.
7. Сахналық тартыстың алғышартын іздестіру жолдары
8. Сахнадағы психологиялық тартыс.
9. Кейіпкердің ішкі көңіл күйі.
- 10.Кейіпкемәнділік үдерісіне қадам басу сахналық бейне құрастыруға қажетті алғышарт ретінде.
- 11.Тартыстың көмескі түрлері.
12. Эпюд пен үзінділердегі кейіпкерлердің мінез құлқына әсер ететін серіктестердің өзара қарым-қатынасы.
- 13.Мен автор ұсынған тосын жағдайдамын сахналық өмір сүруінің негізгі шарты.
- 14.Таптық тартыс
- 15.Ұсынылған жағдайды талдау, автордың (жазушының) құрастырған мәтінімен әрекет мақсаты, оларды меңгеру, әрекетке бірінші жақпен шығу ("өз атынан").
16. Тартыстың жанрлық сипатына қарай айшықтау
- 17.Конфликт қойылым кілті.
- 18.Режиссерлық түйіндеме табу.
- 19.М.Әуезовтің «Еңлік-Кебек» шығармасы мысалында тартысты жүйелеу.
- 20.Тартыстың актерлық трактовкасы.

21. Авторлық мәтінді түсінуге ынталылық.
22. Әдебиет, театр, кино өнеріндегі тартыстың орны, көркемдік келбеті, шығармадағы мақсатын танып білу, ажырату, сараптау.
23. Сахнадағы тартыстың алғы шарттарын анықтау.
24. Сахнадағы үндемей қатынасатын кейіпкерлерді зерттеу.
25. Софокл, Эсхия, Еврипид және Аристофанның драматургиясындағы тартыстың басталуы, өрбуі және нәтижелері. «Медея» трагедиясының негізгі тартысы.

Ұсынылған әдебиеттер:

Негізгі:

1. Сарабьян, Э. Большая книга актерского мастерства [Текст]: Уникальное собрание тренингов по методикам величайших режиссеров Станиславский, Мейерхольд, Чехов, Товстоногов / Э. Сарабьян.- М.: АСТ, 2019.- 800 с. ISBN 978-5-17-092475-2
2. Жақсылықова, М.Б. Қазақ кәсіби актерлік өнерінің даму ерекшеліктері [Мәтін]: зерттеулер мақалалар / М.Б. Жақсылықова.- Алматы: Қаратау, Дәтүр, 2014.- 384 б. ISBN 978-601-7204-20-4
3. Нұрпейіс, Б. Қазақ театр режиссурасының қалыптасуы мен даму кезеңдері (1915-2005) [Мәтін]: Монография / Бақыт Нұрпейіс.- Алматы: Қаратау ҚБ ЖШС "Дәстүр", 2014.- 520б. ISBN 978-601-7204-21-1:
4. Мұқан, А.О. Театр туралы толғамдар [Мәтін]: зерттеулер мен мақалалар / А.О. Мұқан.- Алматы: Ғылым ордасы, 2015.- 358 б. ISBN 978-601-23-061-1
5. Исламбаева, З. Терістік жіне шығыс өңірлеріндегі қазақ театрының дамуы [Мәтін]: монография / Зухра Исламбаева.- Алматы: ҚазНАИ им.Т.Жургенова, 2014.- 248 б. ISBN 978-601-265-194-2
6. Исламбаева, З. Ұлттық өнердің жауһарлары [Мәтін]: Монография / Зухра Исламбаева.- Алматы: Service Press, 2019.- 256 б.+24 бет суретті.- (Рухани жаңғыру). ISBN 978-601-265-347-2
7. Кузин, С. Искусство отвечать на провакационные вопросы: На переговорах собеседования презентации Психологический бестселлер / Сергей Кузин.- М: Экмо, 2016.- 416 б. ISBN 978-5-699-84424-2-1
8. А.Б.Құлбаев «Сахна қозғалысы негіздері» Алматы «New book» 2018 ж.
9. А.Б.Құлбаев «Актер шеберлігі» Алматы «New book» 2018 ж.
10. А.Б.Құлбаев «Сахна сайысы», Алматы «New book» 2018 ж.
11. А.Б.Құлбаев «Сырлы сезімнің сыртқы ирімдері» Монография. Алматы. «New book» 2018 ж.

Қосымша:

1. Ливнев, Д.Г. Сценическое перевоплощение (создание актерского образа) : Учебное пособие / Д.Г. Ливнев.- М.: ГИТИС, 2012.- 262 с.
2. Станиславский, К.С. Работа актера над собой [Текст] / Константин Сергеевич Станиславский.- М: АСТ, 2018.- 480 с. ISBN 978-5-17-405462-5

3. Зверева, Н.А. Вспоминая Марию Осипову Кнебель...: Уроки. Репетиции. Спектакли [Текст] / Н.А. Зверева.- М.: ГИТИС, 2014.- 143 с. ISBN 978-5-91328-159-3
4. Закиров, А. Основы сценического Фехтования / А. Закиров.- М: ГИТИС, 2013.- 82 с.
5. Сценическое действие [Текст]: Сборник / Сост. Ливнев Д.Г.- М: ГИТИС, 2018.- 178 с. ISBN 978-5-91328-249-1
6. Говард, М. Актер от чистого сердца. Как раскрыть в себе сценический талант [Мэтин] / Майкл Говард; Пер с англ с англ Я Матросовой.- М: Колибри/Азбука-Аттикус, 2017.- 256 с. ISBN 978-5-389-12454-7
7. S. Murray, J. Keefe "Physical theatre: Critical Introduction", London, Routledge, 2016